

Igipõline võitlus tuuleveskitega

27.03.2012 10:00

Toomas Kuter, laulja ja literaat

Õilsa kurva kuju rüütli don Quijote lugu, mille Miguel de Cervantes Saavedra juba 16. sajandil surematuks lõi, kujunes New Yorgis 1928. aastal sündinud Ameerika helilooja Mitch Leigh' kõige kuulsamaks teoseks.

Kuigi helilooja kirjutas veel hulga lavavorme, ei saavutanud neist üksi selle muusikali populaarsust ja edu.

"Mees La Manchast" esietendus 22. novembril 1965 ANTA Washington Square Theatres New Yorgis.

1971. aastal tõi Sulev Nõmmik muusikali lavale Estonias, kusjuures kuulsast kolmikust Georg Ots, Endel Pärn ja Helgi Sallo, kelle kanda oli lõviosa toonasest lavastusest, räägitakse legende tänapäevani.

Muutuvad ajad, muutuvad kombes ja mingil määral muutub isegi inimene, kuid oma ideedesse uskuva hullumeelse õilsa rüütli võitlus tuuleveskitega ei muutu. Või kas ongi siin tegu hullusega? Võib-olla hoopis elu enesega selle tõelistes värvides.

Sügav elufilosoofia ja räige meelus

Just niisuguse küsimuse on püstitanud lavastaja Neeme Kuningas ja jätnud selle õhku rippuma. Vastus tuleb vaatajal enesel leida, kui ta on selle leidmiseks küps ja tal on säilinud mõtlemisvõime. Ilmselt on.

Tihe ja liikuv lavastus paneb mõtte tööle, kusjuures hästi mõjub, et Kuningas on hoidunud hinnangu andmisest. Pigem on ta lavaletodu publikule edastanud kõrvaltvaataja pilgu läbi.

Muusikalist kumab küll lavastaja enese mõttemaailm ja tema taotlus, mis kaldub idealiseeritud hulluse poole, mis moodustabki parima osa elust, kuid Kuningas ei suru seda peale, jättes küllaldaselt ruumi teistele, vajadusel vastupidistele arvamustele.

Lavastus on tempokas ja sügav elufilosoofia peidetud selle tempokuse vahele või alla, kusjuures sugugi mitte igaüks ei pruugi seda sealt välja noppida.

Kes tahab muusikalist nädalalõpuks annuse meelelahutust saada, selle ka saab. Piisab räiget meelust, kohati rõveduse piirimail püsivat sensuaalsust ja kõike seda, mis inimesi iidsetest aegadest enim huvitanud on. Ent see pole määrav ning õilis rüütel ei kao selle vahele ära.

Kuninga lavastus on allhoovustes pööratud sissepoole ja see, mis sealt vastu vaatab, on lapselik ideaalmaastik, kus liiguvad nii peaosaliste kui lavastaja mõtted.

Cervantese aeg oli pime ja karm, don Quijote lugugi pole helge, samal ajal võib selle helgeks mõelda. Samavõrd pime ja süngel on kogu etenduse vältel lavavalgustus, mis kohati masendust tekitab.

Seda suurem on kontrast, kui etenduse lõppedes, kui don Quijotel tulnud aeg siitilmast lahkuda, lava eredad ja soojad toonid omandab. See omakorda vajutab pitsi kogu loole, pöörates selle positiivsele lainele, pannes uskuma ideaalide jõusse. Kõigesse sellesse, mis elule mõtte annab ja mis tegelikult elu enese mõte on. Siinkohal on don Quijote võitnud – nii otseselt kui kaudselt.

Dekoratsioonid on minimaalsed. Peeglid, mida etenduses kasutatakse, toimivad alati ja tekitavad tekstis oleva tasandlikkuse füüsiliseltki. Kostüümid on uhked ja kohati naljakad, kuid ei häiri, tuues esinejad välja Cervantese ajastust ja eelmisest sajandist otse tänapäeva. Need ei mõju absurdelt, pigem täiendavad klassikaliselt harjumuspärast, lisades sinna nüüdisaegsuse, millega harjuda tuleb.

Hanna-Liina Võsa – staar laval

Hanna-Liina Võsa valdab peensusteni žanri, millel nimeks muusikal.

Foto: Mihkel Maripuu / Postimees

Kuigi lavastuses teeb kaasa mitu koosseisu artiste, saab siinkohal rääkida vaid esietenduses osalejatest.

Peakolmiku moodustasid René Soom don Quijote, Tõnu Kark Sancho ja Hanna-Liina Võsa Dulcineana. Kõik eredad ja isikupärased artistid, kes aastate jooksul Eesti lavadel meeldejäävaid rolle loonud.

Minu lemmikuks kujunes Hanna-Liina Võsa, sest ta valdab peensusteni žanrit, mida nimetatakse muusikaliks ja õigustamata loetakse kergeks. Võsal on suurepärane oskus just sellele žanrile vastavalt musitseerida ja laulda.

Muusikal pole ooper ega operett. Tõsi, talle võib – aegade jooksul on seda sageli tehtud – läheneda klassikalise vokaali võtetega, kuid sel juhul jääb midagi puudu või on midagi liiga palju, näiteks koolitatud häält.

Võsa on super hea muusikaliartist ega jää professionaalsuselt milleski alla Broadway lauljatele, kohati isegi ületab neid. Tal on ilus fraas, head piano'd ja ta ei pinguta kunagi häälega üle. Muusikaliselt üks õhtu paremaid osatäitjaid.

Tõnu Kark on ehe artist. Ta on seda alati olnud ja Sancho pole erand. Hästi on lauldud Sancho laulukesed, sisuliselt naturaalse häälega, kuid sedavõrd sugestiivselt, et tundub, et nii peabki olema.

René Soomi tugevam külg on rollilahendus. Soom on hästi tabanud don Quijote olemuse. Kes teab, võib-olla on see temas inimesena sees. Igatahes on Soomi don Quijote usutav ja siiras. Kordagi ei teki kahtlust, et teie ees on maailma parandav hullumeelne, kelle hullus pole hullus, vaid pigem miski, mida ta oma sisemuses valitseb ja tänu millele ta maailmas nõnda elab, nagu tegelikult elama peab.

Soomil on ilus hääl, mis eriti kaunis alumises registris, parlando't kasutades läheb see väga hinge. Kohati on tema häält helivõimenduse tõttu liiga palju. Enam piano't ja Soomi laulmine võiks olla lummav.

Liigne arukus on hullus

Meeldejääva rolli loob Oliver Kuusik Padrena. Ta on hea näide sellest, kuidas tänu sügavale muusikaalsusele suudab ooperisolist muusikalis laulda nii, et see ei häiri ega mõju ooperdamisena.

Ehedad on Märt Jakobsoni Hertsog ja Mart Lauri Isake. Veiderdavad muulaajajad mõjuvad kohati alltekstist välja rebituna. Muusikaliselt on nende ülesastumine korrektne.

Kvaliteetse kõlaga on Jüri Alperteni juhatatud ansambel-orkester, mis saadab soliste sünkroonselt ja on žanrit arvestades muusikali elemendis, seda eriti lugudes, kus kaastegev Hanna-Liina Võsa.

14. aprillil etendub "Mees La Manchast" Pärnu kontserdimajas. Hõrk elufilosoofia ja veiderdav sensuaalsus tuuakse koju kätte. Muusikali tasub kindlasti vaatama minna, seda enam, et esinevad mõlemad koosseisud, kus peaosades on ka Priit Volmer, Kelli Uustani ja pärnakas Ago Anderson.

Lõpetagem siinkohal tsitaadiga Cervanteselt, kes don Quijote suu läbi on öelnud: "Ja ka liigne arukus võib olla hullus. Aga hulluste hullus on näha elu sellisena, nagu ta on, ja mitte sellisena, nagu ta peaks olema."

Teater

Mitch Leigh'

"Mees La Manchast"

Muusikal kahes vaatuses

Lavastaja Neeme Kuningas

Muusikaline juht Jüri Alperten

Dekoratsioonikunstnikud Ott Evestus, Neeme Kuningas

Kostüümikunstnik Grete Laus

Valguskunstnik Pelle Palmé

Osades René Soom, Tõnu Kark, Hanna-Liina Võsa, Mart Laur, Oliver Kuusik, Märt Jakobson, Janne Ševtšenko, Juuli Lill, Kristina Vähi, Urmas Põldma jt.

Esietendus 22. märtsil rahvusooperis Estonia.